

N:o 10.

Ank. till Riksd. kansli den 13 mars 1896, kl. 5 e. m.

Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 5, i anledning af väckt motion angående meddelande af föreskrifter i syfte att vid slagt af husdjur minsta möjliga lidande måtte tillfogas djuren.

Uti en vid innevarande års riksdag i Första Kammarén väckt motion n:o 30 har herr *C. Treffenberg* hemställt, »att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes dels låta utröna, om och till hvilken utsträckning stadganden må kunna meddelas i syfte att vid slagt af hemdjur minsta möjliga lidande, medelst föregående bedöfning eller på annat ändamålsenligt sätt, tillfogas djuren, dels ock, derest utredningen dertill föranleder, låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagstiftning i ämnet».

Första Kammaréns tillfälliga utskott n:o 2 har i sitt utlåtande n:o 1 tillstyrkt bifall till motionen och till stöd för detta sitt tillstyrkande anført följande:

»Den fråga, som sålunda föreligger, har förut varit föremål för Riksdagens uppmärksamhet. Vid 1887 års riksdag föreslog herr *P. Zimdahl* i sådant syfte en ändring af 18 kap. 6 § strafflagen, men motionen afslogs af båda kamrarne, sedan lagutskottet erinrat derom, att en revision af strafflagens bestämmelser blifvit ålagd lagberedningen.

Bih. till Riksd. Prot. 1896. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 8 Häft. (N:o 10.) 1

Vid 1894 års riksdag föreslog herr Treffenberg inom Första Kammaren, att Riksdagen måtte till Kongl. Maj:t aflåta underdånig skrifvelse med begäran, att Kongl. Maj:t ville taga i nådigt öfvervägande, om och till hvilken utsträckning lagbestämmelser kunde meddelas i syfte att vid slagt af husdjur minsta möjliga lidande medelst föregående bedöfning eller på annat ändamålsenligt sätt tillfogades djuren.

Denna motion, som remitterades till *lagutskottet*, afstyrktes af detta samt afslogs jemväl af Riksdagens begge kamrar, i den Första dock efter omröstning med endast 1 rösts majoritet, men i den Andra utan omröstning. Såsom skäl för sitt afstyrkande åberopade lagutskottet, att det syntes utskottet hvarken behöfligt eller öfverensstämmande med strafflagens affattning i öfrigt att i nämnda lag införa stadganden om hvad som under särskilda förhållanden finge anses såsom grymhet, samt att motionens syfte, säkrare än genom nya lagbestämmelser, vunnnes på öfvertygelsens och upplysningens väg.

Äfven vid 1895 års riksdag väcktes frågan å nyo af herr Treffenberg, som i en inom Första Kammaren väckt motion (n:o 51) föreslog, att Riksdagen behagade till Kongl. Maj:t aflåta underdånig skrifvelse med begäran, att Kongl. Maj:t täcktes *dels* låta utröna, om och till hvilken utsträckning stadganden kunde meddelas i syfte att vid slagt af hemdjur minsta möjliga lidande, medelst förutgående bedöfning eller på annat ändamålsenligt sätt, tillfogades djuren, *dels ock*, derest utredningen dertill föranledde, låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till de allmänna grunder, på hvilka en eventuel lagstiftning i ämnet syntes böra byggas, samt derefter, och sedan dessa grunder blifvit af Riksdagen pröfvade, utfärda föreskrifter om hvad vid hemslag af husdjur, till vinnande af ofvan omförmälda ändamål, skulle iakttagas.

Motionen öfverlemnades då till tillfälligt utskott, som (i utlåtande n:o 19) hemställde, »att Första Kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes *dels* låta utröna, om och till hvilken utsträckning stadganden kunde meddelas i syfte att vid slagt af hemdjur minsta möjliga lidande, medelst förutgående bedöfning eller på annat ändamålsenligt sätt, tillfogades djuren, *dels ock*, derest utredningen dertill föranledde, låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagstiftning i ämnet».

Utskottets utlåtande bifölls utan både debatt och omröstning i Första Kammaren, men afslogs af Andra Kammaren efter förutgången öfverläggning, men utan remiss till utskott. Första Kammarens beslut

anmälades nemligen i Andra Kammaren först dagen före riksdagens afslutande.

I utlåtande n:o 19 hade Första Kammarens andra tillfälliga utskott yttrat:

»Det lär icke af någon förnekas, att i denna fråga, likasom i hvarje annan af humanitär beskaffenhet, 'öfvertygelsens och upplysnings väg' är den 'säkraste', men den är ty värr äfven den *långsammaste*; och när fråga är om osägliga lidanden för lefvande varelser, skulle det vara en oförsvarlig grymhet att åt tiden och en sent växande upplysning öfverlemna hvarje åtgärd till afböjande af sådana lidanden.

I många trakter af vårt land tillgår ännu slagtingen på det sätt, att djuren kullkastas genom rep, hvilka fästas ofvanom djurets klöfvar, hvarefter, och sedan djuret lagts på rygg med fötterna bundna uppåt, djurets hals utan vidare uppskäres och matstrupen utdrages samt ombindes, för att det blod, som kommer från halsådrorna, ej skall blifva förorenadt — och försiggår hela denna hemska operation utan all föregående bedöfning.

När man nu betänker, att i Sverige omkring 760,000 större djur och i allt minst 4 millioner husdjur *årligen* slagtas, inses lätt den stora betydelsen å ena sidan af dessa grymheters fortsättande och å den andra af hvarje verksam åtgärd till deras afhjelpande.

Man har också i flera andra länder, i samma mån upplysningen och medkänslan för djuren vaknat, bemödat sig att genom lagstiftningen sätta en gräns för ett onödigt marterande af djuren vid deras nedslagting.

I hertigdömet *Sachsen-Meiningen* stadgades genom lag af den 23 maj 1891 och i konungariket *Sachsen* i mars månad år 1892, att blod-aftappningen vid slagt af alla husdjur skall föregås af bedöfning, och för öfrigt förefinnas vid alla offentliga slagthus i Tyskland och Österrike särskilda bestämmelser för slagtsättet, hvarigenom humanitetens fordringar tillgodoses. Äfven i Schweiz är slagt utan bedöfning förbjuden. I vissa reglementen, t. ex. i Bernburger-slagthusförordningen, äro bestämmelserna synnerligen noggranna, såsom framgår af följande i denna förordning förekommande paragrafer:

§ 4. Hvarje rå och plågsam behandling af slagtboskap är förbjuden.

§ 7. Boskap, som ställes in i slagthus för längre tid än 24 timmar, skall af egaren förses med tillräckligt med foder, i annat fall sörjer slagthusförvaltningen för utfodringen.

§ 10. Dödandet af djuren skall verkställas på ett möjligast snabbt

och smärtfritt sätt. Magistraten bestämmer, huru det ändamålsenligast bör ske. Slagten får verkställas blott af öfvadt och tillräckligt kraftigt folk, kontrolleradt af uppsyningsmannen; ööfvadt folk är en gång för alla förbjudet att befatta sig dermed.

§ 11. Slagtdjuren få införas i slagtrummet först sedan alla förberedelser för slagten äro vidtagna.

Derjemte stadgas, att dödandet af nötkreatur och hästar skall ske medelst användande af slagtmask, samt att småboskap och svin skola före slagten medelst klubba eller hammare döfvas o. s. v.

Liknande föreskrifter hafva slagthusen i Bremen, Würzburg, Hannover, Chemnitz, Mülheim, Iserlohn, Erfurt m. fl.

Hvad åter vårt land angår, så ega vi till afvärjande af djurs misshandling endast ett mycket knapphändigt stadgande i 18 kap. 16 § af strafflagen, af följande lydelse: »Visar någon i behandling af egna eller andras kreatur uppenbar grymhet, straffes med böter, högst ett-hundra riksdalern», hvilket sistnämnda maximibelopp år 1890, genom en förordning den 20 juni, bortfallit, hvarigenom böterna nu kunna utsträckas till högre belopp.

Naturligtvis beror nu tillämpningen af detta lagrum af domarens uppfattning hvad med »misshandling» vid slagt förstås; och så länge särskilda stadganden härom saknas, skall en öfver hela vårt land gängse grym sedvana i detta fall förhindra tillämpning af det nuvarande allmänna lagbudet.

Vid sådant förhållande påkallar menisklighet och pligt emot de medskapade varelser, som äro oss gifna till hjälp och näring, men icke till misshandling, mera fullständiga och ändamålsenliga bestämmelser i förevarande fall. Motionären har emellertid, i sitt nu ingifna förslag, icke velat ensamt åt Kongl. Maj:t öfverlemna utfärdandet af nya stadganden i detta ämne, utan, på samma gång han sökt genom regeringens försorg vinna nödig utredning, tillika velat bereda Riksdagen tillfälle att deltaga i pröfningen af »de allmänna grunder», på hvilka en eventuel lagstiftning i ämnet syntes böra byggas. Utskottet föreställer sig dock, att, derest denna lagstiftning skulle visa sig betinga Riksdagens medverkan, sådan enklast vinnes genom sjelfva författningsförslagets framläggande för Riksdagen.»

Då herr Treffenberg nu förnyat sin motion och dervid utan förändring upptagit det förslag, som vid förra riksdagen framlades af Första Kammarens tillfälliga utskott och af kammaren bifölls, har han förklarat sig vara fortfarande öfvertygad om det trängande behovet

af en lagstiftning i ämnet, helst genom tidningarna gång efter annan meddelades de mest upprörande berättelser om de grymheter, som vid slagt af kreatur utöfvades, i hvilket afseende han åberopat en i tidningen Vårt Land införd artikel, hvilken såsom bilaga fogats vid motionen.»

Första Kammaren biföll utskottets tillstyrkande och antog sålunda motionen, derom Andra Kammaren genom protokollsutdraget n:o 88 erhöll underrättelse.

Sedan Andra Kammaren remitterat ärendet till sitt tillfälliga utskott n:o 3 och utskottet tagit frågan under behandling, får utskottet, som för sin del godkänner de skäl för bifall till motionen, hvilka finnas anförda uti ofvan omnämnda Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande, och funnit, att motionen är affattad uti en form, som öfverensstämmer med den inom Andra Kammaren under 1894 års riksdag önskade, hemställa,

att Andra Kammaren måtte biträda Första Kammarens beslut i frågan och sålunda för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes dels låta utröna, om och till hvilken utsträckning stadganden må kunna meddelas i syfte att vid slagt af hemdjur minsta möjliga lidande medelst förutgående bedöfning eller på annat ändamålsenligt sätt tillfogas djuren, dels ock, derest utredningen dertill föranleder, låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagstiftning i ämnet.

Stockholm den 13 mars 1896.

På utskottets vägnar:

H. AMNÉUS.